

18 Φεβρουαρίου 2011

Απώλεια ιθαγένειας ελληνίδας που παντρεύτηκε με υποστατό γάμο. Κρίσιμο το τι προέβλεπε το δίκαιο του αλλοδαπού συζύγου (προϊσχύσαν δίκαιο). Από πότε ανακτούν/αποκτούν την ελληνική ιθαγένεια όσοι δηλώνουν τη σχετική βούληση τους σύμφωνα με τις διατάξεις του άρ. 14 ΚΕΙ και τις σχετικές προϊσχύσασες.

Α.Φ. 136314

Χειριστής: Λάμπρος Μπαλτσιώτης

Η μητέρα της αναφερόμενης είχε συνάψει γάμο πριν τη μεταρρύθμιση του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας που αποσύνδεσε την ιθαγένεια της γυναίκας από το γάμο. Ως εκ τούτου, για το αν διατήρησε την ελληνική της ιθαγένεια θα πρέπει να εξεταστεί αν ο γάμος ήταν υποστατός, δηλαδή θρησκευτικός σύμφωνα με τις προβλέψεις του τότε ισχύοντος δικαίου. Η μητέρα της αναφερόμενης, μουσουλμανικού θρησκευόμενου, είχε συνάψει θρησκευτικό (μουσουλμανικό εν προκειμένω) γάμο με τον αλλοδαπό σύζυγό της, άρα υποστατό. Εν συνεχεία πρέπει να εξεταστεί το τι προέβλεπε το δίκαιο του αλλοδαπού συζύγου σε σχέση με την κτήση λόγω γάμου της ιθαγένειας του συζύγου. Αν το δίκαιο του συζύγου **δεν προέβλεπε** τη λόγω γάμου κτήση ιθαγένειας από τη σύζυγο, αλλά αυτή απέκτησε την ιθαγένεια λόγω άλλου λόγου, ουσιαστικά λόγω πολιτογράφησης, τότε δεν θεωρείται ότι απώλεσε την ελληνική ιθαγένεια.

Τέλος, τέθηκε το ζήτημα αν η ανάκτηση της ελληνικής ιθαγένειας της συζύγου, αλλά και των τέκνων της, που την είχε απολέσει λόγω γάμου, όπως προβλέφθηκε από το 1984 και ισχύει μέχρι και σήμερα, ανατρέχει στη γέννησή της. Ο Συνήγορος του Πολίτη θεωρεί ότι η ιθαγένεια επανακτάται από τη δήλωση, όπως ήδη έχει νομολογήσει και το ΣτΕ.

Ως εκ τούτου θεωρεί ότι ορθώς απάντησε η Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης στην ενδιαφερόμενη σχετικά με το χρόνο ανάκτησης της ιθαγένειας της μητέρας της, όσο και για την προηγούμενη απώλεια της ιθαγένειας της. Το πλήρες κείμενο που έστειλε ή Αρχή μας προς την αναφερόμενη έχει ως ακολούθως:

Ο Συνήγορος του Πολίτη σας ευχαριστεί για την εμπιστοσύνη που δείξατε, απευθύνοντας την με αναφορά σας. Με αυτή ζητάτε από την Αρχή μας να εκφράσει την άποψή της σχετικά με την απάντηση που λάβατε από την Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης αναφορικά με τη *«θεμελίωση δικαιώματος απόκτησης ελληνικής ιθαγένειας λόγω γέννησης από Ελληνίδα μητέρα»*.

Σύμφωνα με όσα προκύπτουν από τα έγγραφα που μας προσκομίσατε και καθόσον δεν προκύπτει αμφισβήτηση των πραγματικών περιστατικών που αναφέρει η αρμόδια Διεύθυνση της Περιφέρειας, η μητέρα σας, ελληνίδα υπήκοος, παντρεύτηκε με θρησκευτικό γάμο την 15^η Ιουλίου 1982 τον πατέρα σας, υπήκοο Τουρκίας. Την 13η Δεκεμβρίου 1984 γεννηθήκατε εσείς. Εν συνεχεία, λύθηκε ο γάμος της μητέρας σας, η οποία ανέκτησε την ελληνική της ιθαγένεια την 16^η Μαρτίου 2005, ημερομηνία υποβολής της σχετικής δήλωσης ανάκτησης.

Κατά τους ισχυρισμούς σας, η ανάκτηση της ιθαγένειας ανατρέχει στη γέννηση, δηλαδή θα πρέπει να θεωρηθεί ότι η μητέρα σας ουδέποτε απώλεσε την ελληνική ιθαγένεια και να σας αποδοθεί η ιθαγένεια από τη γέννηση.

Πράγματι, κατά το προϊσχύσαν ελληνικό δίκαιο ιθαγένειας προβλεπόταν η απώλεια της ιθαγένειας γυναίκας που παντρεύεται αλλοδαπό με έγκυρο γάμο, δηλαδή θρησκευτικό κατά το τότε ελληνικό δίκαιο, αν κατά το δίκαιο του (άρρενος) συζύγου αποκτούσε την ιθαγένειά του «είτε αυτοδικαίως, είτε κατόπιν αιτήσεως» (άρθρο 16 του τότε ισχύοντος ΚΕΙ). Σύμφωνα δε με τον Τουρκικό Νόμο Ιθαγένειας (Kanun Numarasi 403, Kabul Tarihi (ημερομηνία αποδοχής-ψήφισης) 11.02.1964, και ημερομηνία δημοσίευσης στην ΕτΚ (Resmi Gazete) την 22.02.1964) που ίσχυε κατά την ημερομηνία γάμου της μητέρας σας, και συγκεκριμένα στο άρθρο 5 προβλεπόταν η αυτοδικαίη κτήση ιθαγένειας αλλοδαπής που παντρευόταν τούρκο υπήκοο (βλ. επίσης και άρθρο 42 του τότε ισχύοντος νόμου).

Με τις νομοθετικές αλλαγές του Κώδικα Ελληνικής Ιθαγένειας, στις αρχές της δεκαετίας του 1980, που σχετίζονταν με την εναρμόνιση του ελληνικού δικαίου με την αρχή της ισότητας των φύλων, θεσπίστηκαν με το Ν. 1438 της 8/8/05/1984, δύο μεταβατικές διατάξεις οι οποίες έδιναν τη δυνατότητα σε συζύγους και τέκνα συζύγων που είχαν απολέσει την ιθαγένεια λόγω γάμου με αλλοδαπό¹ και είχαν γεννηθεί μέχρι να τεθεί σε ισχύ ο νόμος, να την ανακτήσουν αν δήλωναν τη σχετική τους βούληση μέχρι την 31^η Δεκεμβρίου 1986 (βλ. άρθρο 7 παρ. 2 και 8 παρ. 2 του προαναφερθέντος νόμου).

Εν συνεχεία εκδόθηκε η με α.π. 66400/Κ.Δ.5/20.09.1984 Εγκύκλιος του Υπουργείου Εσωτερικών, η οποία ανέφερε σχετικά με τη διάταξη της παρ. 2 του άρ. 7 του ν. 1438/1984: «η ανάκτηση της ελληνικής ιθαγένειας αρχίζει από την υποβολή της δηλώσεως και δεν ανατρέχει στο παρελθόν». Η ίδια εγκύκλιος δεν έκανε σχετική μνεία για τον χρόνο κτήσης της ιθαγένειας από το τέκνο, πιθανώς θεωρώντας εκ του περισσού τη σχετική αναφορά. Το κενό αυτό κάλυψε η πάγια νομολογία του ΣτΕ, σύμφωνα με το οποίο, δεν υπάρχει αναδρομικότητα και το τέκνο αποκτά την ιθαγένεια από την υποβολή της σχετικής δήλωσης (βλ. αποφάσεις 159/1989, 950/1990 και 951/1990). Όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στην 950/90 απόφαση «Η έννοια [...] της εν λόγω διατάξεως προκύπτει, τόσο από τη σαφή γραμματική της διατύπωση, όσο και από τη φύση των θεμάτων που σχετίζονται με την κτήση της ιθαγένειας έτσι ώστε ο καθορισμός του κύκλου των δικαιουμένων προσώπων και του χρόνου ενεργείας της κτήσεώς της, ιδίως όταν πρόκειται να δοθεί σ' αυτήν αναδρομική δύναμη, να στηρίζονται σε ρητή πρόβλεψη του νομοθέτη».

Λόγω των προβλημάτων που είχε επιφέρει η θέσπιση της αποκλειστικής προθεσμίας, οι μεταβατικές διατάξεις επαναλήφθηκαν στα μεταγενέστερα νομοθετήματα, χωρίς ωστόσο να τίθεται χρονική προθεσμία. Έτσι, ειδικά για το τέκνο, σύμφωνα με την διατύπωση του άρ. 69, παρ. 6 του Ν. 2910/2001, το οποίο βρίσκεται εν ισχύ (άρ. 14 του Ν. 3284/2004), «τέκνο που γεννήθηκε πριν από την 8.5.1984 από μητέρα Ελληνίδα κατά το χρόνο του τοκετού ή της τέλεσης του γάμου από τον οποίο γεννήθηκε το τέκνο, γίνεται Έλληνας, αν δηλώσει τη σχετική βούλησή του στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας ή στην ελληνική προξενική αρχή του τόπου κατοικίας του ή της διαμονής του».

Από τα παραπάνω συνάγεται ότι, καθόσον ουσιαστικά οι μεταβατικές διατάξεις του 1984 επαναλαμβανόμενες παραμένουν σε ισχύ, τόσο η σχετική εγκύκλιος, όσο κυρίως η νομολογία του ΣτΕ, διατηρούν την εγκυρότητά τους.

Ως εκ τούτου, ο Συνήγορος του Πολίτη δεν διαπιστώνει ζήτημα παράβασης της νομιμότητας και θέτει την αναφορά σας στο Αρχείο.

---

¹ «Τέκνο που γεννήθηκε πριν από την ισχύ του νόμου αυτού από μητέρα ελληνίδα κατά το χρόνο του τοκετού ή της τέλεσης του γάμου».

